



### การอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 มาอภิปรายตามจุดประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ ตอนที่ 1 เป็นความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และตอนที่ 2 เป็นการศึกษเปรียบเทียบความแตกต่างตามตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร คือสถานภาพ เพศ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว ภูมิภาค และสภาพความเป็นเมือง

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และบุคลากร จากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จำนวน 2,888 คน โดยการประเมินจากคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม ดังผลในตารางที่ 10 พบว่า สามารถจัดพฤติกรรมสังคม 24 พฤติกรรม ออกเป็น 5 กลุ่ม ตามระดับความถูกต้องของพฤติกรรม กล่าวคือเป็นพฤติกรรมที่ดีที่ถูกต้องและควรอย่างมาก 6 พฤติกรรม พฤติกรรมที่ดี ถูก และควร จำนวน 4 พฤติกรรม พฤติกรรมที่ไม่สามารถตัดสินแน่นอนได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือไม่ถูก และควรหรือไม่ควร จำนวน 6 พฤติกรรม พฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควร จำนวน 2 พฤติกรรม และพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควรอย่างมาก จำนวน 6 พฤติกรรม กล่าวคือ

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจว่า การบำเพ็ญประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแสดงความกตัญญูแก่เวทีแม่วาการกระทำนั้นจะยากลำบาก การคำนึงถึงความอาวุโส การให้อภัย และการเห็นอกเห็นใจ เป็นการกระทำซึ่งเมื่อกระทำแล้วมีโอกาสค่อนข้างมากที่จะเกิดผลกรรมในทางที่พึงปรารถนาของผู้กระทำ จากความรู้ความเข้าใจในลักษณะเช่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าตามความรู้ความเข้าใจของ

กลุ่มตัวอย่างแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะเชื่อหรือเข้าใจว่า พฤติกรรมดังกล่าวที่กล่าวข้างต้น เป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และควรกระทำอย่างมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับลักษณะคุณธรรมในศาสนา อันได้แก่ ความเมตตา-กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูทดแทน ความซื่อตรง ตลอดจนการรู้จักเสียสละและให้อภัย (ระวี ภาวิไล 2525: 4-8) นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมสังคมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและใกล้เคียงกัน 3 อันดับแรก อันได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ ( $\bar{X} = 15.45$ ) การให้ความช่วยเหลือ ( $\bar{X} = 15.16$ ) และการแสดงความกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะยากลำบาก ( $\bar{X} = 15.03$ ) มีผลสอดคล้องกับลักษณะค่านิยมที่มีความสำคัญในระดับสูงสุดในสังคมไทย ดังเช่น สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต (2519) ที่ศึกษาในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 590 คน พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 60) ที่ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของเยาวชนไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้น มศ.3 มศ.5 และนิสิตนักศึกษาจากทุกภาคของประเทศไทย จำนวน 3000 คน พบว่าเยาวชนไทยให้ความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในระดับสูงมาก รองจากความมั่นคงปลอดภัยในสังคม เบญจมาศ ภูทิพันธ์ (2515) รายงานว่าลักษณะค่านิยมที่มีคา-มารดาทุกระดับ ฐานะต้องการให้มีในวัฒนธรรมที่สำคัญอันดับแรกคือ "ความกตัญญูทดแทน" และ เช่นเดียวกับ อรพันธ์ บุญประสิทธิ์ (2522) ซึ่งศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูและบุคลากรของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพฯ จำนวน 500 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินว่า พฤติกรรมกตัญญูทดแทนที่มีพระคุณ เป็นลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสำคัญเป็นอันดับแรก

สำหรับในข้อการคำนึงถึงความอาวุโส ซึ่งครอบคลุมลักษณะการกระทำว่าเป็นการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้อาวุโสและการยกย่องให้เกียรติผู้อาวุโส ซึ่งพฤติกรรมในข้อนี้แต่เดิมก็เป็นลักษณะค่านิยมในสังคมที่คนไทยยึดถือกันมาช้านาน แต่เมื่อมาถึงสมัยที่มีการค้นคว้าในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ค่านิยมในข้อนี้ก็เริ่มจะเปลี่ยนแปลงไปในสังคมบางกลุ่ม อาทิเช่น จากกรวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2517: 46) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและรองข้าราชการจังหวัดและรองข้าราชการ เห็นว่าการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส เป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง และควรปฏิบัติในระดับสูง และเห็นว่าควรจะปลูกฝังแก่เยาวชนไทยต่อไป พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2520: 118) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในกรุงเทพฯ จำนวน 419 คน ร้อยละ 56.8 เห็นควยที่ควรรักษาระบบอาวุโสเอาไว้

แต่อีกร้อยละ 31.1 ไม่เห็นด้วยต่อคำกล่าวนี้ และขอข้อความ "ระบบอาวุโสเป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน" มีเห็นร้อยละ 38.4 ที่เห็นด้วย ในขณะที่พบว่าร้อยละ 45.6 คอยไม่เห็นด้วย และอีกร้อยละ 16 ไม่แน่ใจหรือตัดสินใจไม่ได้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียน ครู และบุคลากรจากภูมิภาคต่าง ๆ ยังคงมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมว่าการคำนึงถึงความอาวุโส เป็นการกระทำที่ดี ถูก และควรอย่างมาก ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทรีย์ โกมิน และสนธิ สมัครการ (2522: 263) ที่รายงานวาระบบอาวุโสในครอบครัวก็ยังคงมีการปฏิบัติแพร่หลายอยู่มากในสังคมไทย

2. กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่า การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ ความเกรงใจ การอวดคน และการเห็นแก่พวกพ้อง เป็นพฤติกรรมที่เมื่อกระทำแล้วมีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบในทางบวกมากพอสมควร หรือหากจะเกิดผลในทางลบบ้าง แต่ก็ด้วยโอกาสไม่มากนัก เมื่อหักลบกันแล้วก็ยังคงได้ผลแห่งการกระทำในทางบวกอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาสำหรับผู้ที่กระทำเช่นกัน ซึ่งจะ เป็นผลทำให้ผู้ประเมินมีแนวโน้มที่จะเข้าใจและเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่ดี ที่ถูก และควรปฏิบัติ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ ความเกรงใจ และการเห็นแก่พวกพ้อง ล้วนเป็นลักษณะค่านิยมในสังคมไทยทั้งสิ้น ซึ่งการปฏิบัติตามแนวทางที่คนส่วนใหญ่นิยมทำ ทำให้ผู้กระทำมั่นใจมากขึ้นว่าจะได้รับผลการกระทำดังที่คาดหวังไว้มากเช่นกัน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่กลุ่มตัวอย่างประเมินพฤติกรรมเหล่านี้ตามความรู้ความเข้าใจของเขาว่าเป็นการกระทำที่ดี ที่ถูก และควรกระทำ แต่อาจจะแปลกใจที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าการอวดคน เป็นการกระทำที่ดีที่ถูกต้องที่ควรเช่นกัน เพราะจะเห็นได้ว่าในสังคมไทยนิยม "การอวดคน" (ไพบลีย์ รัตนมังคละ 2514: 66) ซึ่งก็จริงอยู่ที่แต่เดิมคนไทยนิยมการอวดตัว แต่ก็เห็นได้ว่าการศึกษากับค่านิยมของคนไทยในระยะหลัง ๆ (สุนทรีย์ โกมิน และสนธิ สมัครการ 2522: 78, ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2523: 77-79) พบว่าคนไทยนิยมการแข่งขัน การเป็นที่ต้องการ การเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม ตลอดจนมีค่านิยมต่อการมีความสามารถในระดับสูง ด้วยเหตุนี้ในหัวข้อ "การอวดคน" ซึ่งใจข้อความว่า "การแสดงความสามารถพิเศษของคนใหญ่คนโตเห็นทุกครั้งที่มีโอกาส" และ "การบอกกล่าวความสามารถพิเศษของตนเองให้ผู้อื่นรู้" จึงเป็นข้อที่กลุ่มตัวอย่างประเมินออกมาในลักษณะที่มีความรู้ ความเข้าใจว่าการอวดคน เป็นการกระทำที่ดี ที่ถูก และควรกระทำ

แต่อย่างไรก็ตามหากจะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละพฤติกรรมที่อยู่ในระดับนี้ (4.01 ถึง 12.00) จะเห็นว่าการรักษาชื่อเสียงของหมคนะ ( $\bar{X} = 10.85$ ) เป็นพฤติกรรมเดียวที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงค่อนข้างไปทางระดับสูงในขณะที่พบว่า ความเกรงใจ การอวดตน และการเห็นแก่พวกพ้อง มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันและค่อนข้างไปทางระดับต่ำ ( $\bar{X} = 5.67, 5.59$  และ  $5.37$  ตามลำดับ) ชิดไปทางกลุ่มพฤติกรรมที่ยังกตสันแนอนไม่ได้ ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาแนวโน้มของพฤติกรรมเหล่านี้ต่อไปในอนาคต

3. กลุ่มพฤติกรรมสังคมที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมในระดับที่ยังกตสันแนอนไม่ได้ (-4.00 ถึง 4.00) อันได้แก่ การปฏิบัติต่อผู้ชายที่กว่าผู้หญิง การประจบ การแสดงความกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ การรักษาหน้า การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา และการปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย ในข้อเหล่านี้แต่ละข้อมจะมีคะแนนเฉลี่ยตกอยู่ในช่วงกลาง ๆ (พิสัยคะแนน = 2.91 ถึง -3.64) ซึ่งอาจจะเกิดจาก

ก. ลักษณะการกระทำในข้อนั้น ๆ มีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ มากหรือน้อยใกล้เคียงกัน ความรู้ความเข้าใจของผู้ประเมิน ดังนั้นเมื่อนำประเมินเข้าด้วยกันจึงมีผลรวมของคะแนนอยู่ในช่วงกลาง ๆ

ข. ผู้ประเมินมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศทาง กล่าวคือกลุ่มหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจต่อการกระทำนั้นไปในทางบวก ส่วนอีกกลุ่มกลับมีความรู้ความเข้าใจต่อการกระทำข้อเดียวกันนั้นไปในทางลบ เมื่อนำคะแนนจากกลุ่มต่าง ๆ มาหาค่าเฉลี่ย จึงได้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมอยู่ในช่วงกลาง ๆ เช่นกัน โดยจะมีข้อสังเกตว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพฤติกรรมในลักษณะ เช่นนี้จะมีค่าค่อนข้างมาก ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละพฤติกรรมในระดับนี้ส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่าข้ออื่น ๆ (S.D. อยู่ในช่วง 9.08-13.32)

ดังนั้นจากคะแนนที่ได้ดังกล่าว จึงยังกตสันแนอนไม่ได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด และควรหรือไม่ควรกระทำ แต่เพื่อให้สามารถเข้าใจหรือเห็นแนวโน้มของการกระทำได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงนำไปเปรียบเทียบกับการศึกษาค่านิยมของคนไทยและผลการวิจัยของคนอื่น ๆ ดังมีรายละเอียดในแต่ละพฤติกรรมดังนี้

ในข้อ การปฏิบัติของผู้ชายดีกว่าผู้หญิง อันประกอบด้วยการกระทำดังนี้ การยกย่องให้เกียรติผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และการส่งเสริมให้ผู้ชายมีโอกาสก้าวหน้ามากกว่าผู้หญิง นับได้ว่าเป็นค่านิยมในสังคมไทยมาช้านาน แต่เมื่อไม่นานมานี้เองก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมนี้ในสังคมบางส่วน และได้พยายามรณรงค์เพื่อยกสิทธิของหญิงให้เท่าเทียมกับชาย แต่ก็ยังคงเป็นที่น่าสงสัยอยู่ว่าคนไทยมีความรู้ความเข้าใจหรือมีท่าทีต่อเรื่องอย่างไร ซึ่งก็ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้หลายคน (สิทธิศักดิ์ จตุศิริพงษ์ 2519 พลศักดิ์ จิรโกวิท 2520 วรภาส รุจิโกชน 2522 สุนทร โคมิน และสนิท สมัครการ 2522) ซึ่งจากงานวิจัยที่ปรากฏทางขวา เกือบร้อยละ 50 หรือมากกว่าร้อยละ 50 ของกลุ่มของตัวอย่าง เห็นว่าชายและหญิงควรมีสติเท่าเทียมกัน และเห็นว่าการปฏิบัติของผู้ชายดีกว่าผู้หญิง เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เห็นควยกับการให้สิทธิผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการปฏิบัติของผู้ชายดีกว่าผู้หญิงในระดับที่ตัดสินแน่นอนไม่ได้ และค่อนข้างมากอีกด้วย ( $\bar{x} = 2.91$ , S.D. = 10.85) ซึ่งความไม่สอดคล้องกันดังที่ปรากฏอาจเนื่องมาจาก ความแตกต่างกันของวิธีการวัด และสิ่งที่วัดออกมาได้ กล่าวคือในงานวิจัยชิ้นอื่น ๆ ดังกล่าวไว้วิธีให้ผู้ตอบประเมินว่าถูก-ไม่ถูก หรือเห็นควย-ไม่เห็นควย ด้วยมาตราประมาณค่า (Rating Scale) สิ่งที่วัดออกมาได้อาจเป็นเพียงความรู้ที่เคยได้ยินมา หรือเคยได้ยินค่ากล่าวในทำนองอย่างนั้น ซึ่งอาจเป็นคำตอบที่คล้อยตามสังคม ซึ่งอาจมิใช่ความเชื่อที่แท้จริงของเขา ส่วนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อพฤติกรรมนั้น ๆ โดยประเมินจากความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลจากการกระทำว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไรตามความเชื่อของผู้ตอบกับระดับความน่าปรารถนาของผลกรรม ดังนั้นสิ่งที่วัดออกมาได้นั้นเป็นความรู้ความเข้าใจต่อการกระทำนั้นจริง ๆ ตามความเชื่อของเขา

"การประจบ" ซึ่งหมายถึง การทำให้ผู้อื่นชื่นชอบตนเอง เพื่อตนจะไม่ต้องได้รับความเดือดร้อน และการทำให้เจ้านายชื่นชอบตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ( $\bar{x} = 1.74$ , S.D. 13.32) จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ปรากฏ ซึ่งพบว่ามีการกระจายมากที่สุด ทำให้เกิดความได้ว การที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมข้อนี้ในระดับที่ตัดสินแน่นอนไม่ได้ อาจเป็นเพราะ

วากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มที่ยังคงมีค่านิยมว่าการประจบเป็นสิ่งไม่ดี ดังนั้นการกระทำดังกล่าวจึงทำให้ผู้กระทำ เกิดความรู้สึกละอายใจและเกรงว่าจะถูกตำหนิจากผู้อื่น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอีกส่วนหนึ่งเห็นประโยชน์จากการกระทำเช่นนี้ จึงได้มีความรักความเข้าใจไปคนละทาง เมื่อนำมารวมกันจึงได้ผลออกมากลาง ๆ คัดสินแน่นอนไม่ได้ วาดี-ไม่ดี, ถูก-ผิด หรือควร-ไม่ควรกระทำ

ในเรื่องของความกตัญญูแก่เวที จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในกลุ่มคนไทยที่ตามมา มักจะพบเสมอว่ากลุ่มตัวอย่างได้จัดความสำคัญของ ความกตัญญูแก่เวทีไว้ในอันดับแรก ๆ และเห็นว่าวิถีปฏิบัติข้อหนึ่งที่สำคัญสำหรับคนไทย (เบญจมาภัก ภูติพันธ์ 2515, อรพันธ์ บุญประสิทธิ์ 2522, สุนทรีย์ โกมิน และสนิท สมักรการ 2522: 78) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็เช่นกันในข้อการแสดงความกตัญญู แม้วาการกระทำนั้นจะยากลำบาก กลุ่มตัวอย่างมีความรักความเข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ดี ถูก และสมควรอย่างมาก แต่ในข้อ การแสดงความกตัญญูแม้วาการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ กลุ่มตัวอย่างกลับมีความรักความเข้าใจอยู่ในระดับคัดสินแน่นอนไม่ใควาดี-ไม่ดี ( $\bar{X} = -0.06$ , S.D. = 11.22) จากข้อมูลที่ได้นำแสดงถึงวาสถานการณ์หรือขอแมกลาง ๆ ที่เกิดร่วมกับพฤติกรรมนั้นมีอิทธิพลต่อการคัดสินใจของบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นข้อยืนยันได้ อย่างหนึ่งว่าความรักความเข้าใจทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดจากการไตร่ตรองผลของการกระทำนั้น ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นจริง ๆ และทำให้เห็นว่าในการศึกษาลักษณะพฤติกรรมใด ๆ ควรจะเสนอในรูปพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายของการกระทำ มิใช่เสนอในรูปหัวข้อกว้าง ๆ ซึ่งทำให้ผลที่ได้ออกมานั้นไม่สามารถนำไปอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ได้

ในข้อการรักษาหน้า อันหมายถึงการยอมสูญเสียเงินทองหรือการยอมอดทนต่อความขมขื่น เพื่อไม่ให้มีอายขายหน้าผู้อื่น การรักษาหน้าเป็นลักษณะค่านิยมที่เคยจัดว่าเป็นลักษณะเด่นของคนไทย (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2516: 81-82 ไพฑูรย์ เกรือแก้ว 2518: 70-77, เพ็ญแข วัจนสุนทร 2522: 35-39) แต่ผลจากการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรักความเข้าใจทางจริยธรรมค่อนข้างลบแก่ที่อยู่ในระดับที่คัดสินไม่ใ ( $\bar{X} = -1.57$ , S.D. 12.65) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ประชากรมีความรักความเข้าใจในเรื่องการรักษาหน้า ต่างไปจากแต่เดิม ซึ่ง

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทรีย์ โคมิน และสนธิ สมักรการ (2522: 76) ที่พบวากุลุมตัวอย่างจัดลำดับการได้รับการยกย่องในสังคมไว้เป็นอันดับที่ 17 ในค่านิยม 20 ประการ และผลการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 60) พบว่า จากการวิเคราะห์ตัวประกอบ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินความสำคัญของการยอมรับ ยกย่องในสังคมในอันดับที่ 8 จากกลุ่มค่านิยม 9 ลักษณะ ในขณะที่จัดความสำคัญของความเป็นอิสระแก่ตัวไว้เป็นอันดับ 3 และจัดลักษณะรางวัลและสิ่งตอบแทนเชิงวัตถุในอันดับ 6 จากผลการวิจัยครั้งนี้ประกอบการผลการวิจัยชิ้นอื่น ๆ อาจกล่าวสรุปได้ว่าปัจจุบันคนในสังคมมีแนวโน้มที่จะยอมอับอายขายหน้า มากกว่ายอมสูญเสียเงินทอง หรือคองทนอยู่อย่างขมขื่น

การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา อันได้แก่ การรักลูกคนโตมากกว่าลูกคนรองลงมา การส่งเสริมให้ลูกคนโตมีโอกาสเรียนหนังสือมากกว่าลูกคนรอง ( $\bar{X} = -2.97$ , S.D. = 10.15) เป็นพฤติกรรมสังคมอีกข้อหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมในระดับที่ยังทัศนคติแน่นอนไม่ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะวากุลุมตัวอย่างมีความรู้สึกกับเรื่องนี้ว่าเป็นเรื่องธรรมดา หรือมีการยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้ก็เกิดขึ้นได้โดยไม่ทำให้เกิดผลเสียอะไรมากนัก แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเปรียบเทียบลำดับที่ของการเกิดกับการยอมรับเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในงานวิจัยหลาย ๆ ชิ้น ก็พบว่าพ่อแม่ให้ความรักและการควบคุมบุตรคนโตและบุตรคนรองลงไปไม่แตกต่างกัน ซึ่งบุตรเองก็ยอมรับว่าพ่อแม่ให้ความรักและการเลี้ยงดูไม่แตกต่างกัน (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ 2517, ประจักษ์ เด็กสวาสส์ 2517)

การปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย โดยการใช้เกียรติ ยกย่อง และเกรงอกเกรงใจมากกว่า ( $\bar{X} = -3.64$ , S.D. = 9.08) พบว่า เป็นพฤติกรรมที่มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนจากลักษณะซึ่งไม่เสมอภาคไปในทางมีความเสมอภาคมากขึ้น กล่าวคือ ค่านิยมไทยแต่เดิมยกย่องเงิน และผู้มีฐานะทางสังคม (ไพฑูริย์ เครือแก้ว 2506: 25-27) ซึ่งจากผลการสำรวจของ ดร.สมชัย รักวิจิตร (2514: 171-172) ที่ได้สำรวจในปี 2510-2511 พบว่าเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 73.7 ตอบว่า "จริง" ที่คนร่ำรวยแล้วไม่ว่าจะมีนิสัยดีเลวอย่างไร ก็มีค่านับหน้าถือตา แต่พอมาในปี 2520 ผลก็คือ จิรไกรศิริ (2520: 102)

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในกรุงเทพฯ ร้อยละ 47.9 เห็นด้วยที่ว่าคุณค่าของมนุษย์มักแตกต่างกันไปตามการศึกษา ฐานะ และศักดิ์ศรีตระกูล ในขณะที่อีกร้อยละ 45.3 ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวนี้ และในปี 2522 วรवास รุจิโกชน (2522: 68) ศึกษาในกรรมกรรถไฟ พบว่ามีเพียงร้อยละ 7.4 ของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยว่า "คนคนรวยเป็นเพื่อนดีกว่าคนจน"

4. ในพฤติกรรมสังคมที่จัดว่าเป็นการกระทำทางลบ อันได้แก่ การฉ้อฉล จริยธรรมทางเพศของชาย การใช้ชกโลบาย การพูดปด การไม่รักษาระเบียบวินัย การฉ้อฉลจริยธรรมทางเพศของหญิง การฉ้อฉลวิชา การเบียดเบียนผู้อื่น และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ล้วนมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันมาก (-11.02 ถึง -13.88) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อจัดระดับความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมตามเกณฑ์ที่กึ่งไว้ พบว่า การฉ้อฉล จริยธรรมทางเพศของชาย และการใช้ชกโลบาย เป็นพฤติกรรมสังคมที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เป็นการกระทำที่ไม่ดี ผิด และไม่ควรถูกทำ ในขณะที่เห็นว่าพฤติกรรมอื่น ๆ เป็นการกระทำที่ไม่ดี ผิด และไม่ควรร้อย่างมาก

เมื่อพิจารณาในแต่ละการกระทำจะเห็นได้ว่า ในข้อ การใช้ชกโลบาย การพูดปด การเบียดเบียน การไม่รักษาระเบียบวินัย การฉ้อฉลวิชา และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ล้วนเป็นการกระทำที่คนในสังคมส่วนใหญ่ต่างก็รู้และยอมรับกันมานานแล้วว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี ผิด และไม่สมควรกระทำ เป็นคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ค่อนข้างจะคงตัว หรือแทบกล่าวได้ว่าได้มีการรับรู้และเข้าใจเช่นนี้จนเป็นสากล แต่สำหรับพฤติกรรมสังคมอีก 2 ข้อคือ การฉ้อฉลจริยธรรมทางเพศของชายและการฉ้อฉลจริยธรรมทางเพศของหญิง ผู้วิจัยใครจะแยกอภิปรายต่างหาก เนื่องจากเห็นว่าพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่คงตัว และมีการเปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างมากเมื่อเวลาผ่านไป ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของไรท์และคอกซ์ (Wright 1981: 177-180) ที่เปรียบเทียบให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป 3 ปี (1967-1970) นักเรียนวัยรุ่นในอังกฤษมีความรู้ความเข้าใจต่อ "การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน" แตกต่างกันมาก โดยเด็กวัยรุ่นอังกฤษใน ค.ศ.1967 ร้อยละ 84.4 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ "ผิดเสมอ" ในขณะที่เด็กวัยรุ่นอังกฤษใน ค.ศ.1970 มีเพียงร้อยละ 24.9 เท่านั้นที่เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ "ผิดเสมอ" และมีจำนวนถึงร้อยละ 30.1 ที่



ครอบงำ "ไม่ผิด" ซึ่งในประเทศไทยเองก็พบความเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวแต่  
 ก่อนข้างจะใช้เวลามากกว่า ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ผ่าน ๆ มา กล่าวคือจากผล  
 การวิจัยของ กัญญา แสงสุชาติ (2510: 20-21) ที่พบว่า ผู้ใหญ่ที่เคยเป็นหนุ่มสาว  
 ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีจวบมีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 110 คน  
 ทุกคนไม่เห็นด้วยเลยที่หนุ่มสาวที่รักใคร่ ชอบพอกัน จะมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน  
 ส่วนในกลุ่มนิสิตปีสุดท้ายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 365 คน มีเพียงร้อยละ  
 2 เท่านั้นที่เห็นด้วยกับข้อนี้ เฉาพิชัย จำปาเทศ ในปี 2517 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็น  
 เป็นครู แพทย์ และวิศวกร ร้อยละ 90.74 "ไม่เห็นด้วย" กับการที่สตรีมีสิทธิเท่า  
 เทียมบุรุษในเรื่องเพศ และจากการสำรวจในปี 2523 โดยสภาสตรีแห่งชาติในพระ  
 มรรราชินีปัทม (2523: 88) รายงานว่าจากตัวอย่างประชากรที่เป็นสตรีในภาค  
 ต่าง ๆ ทั่วประเทศจำนวน 1,346 คน มีร้อยละ 21.08 ที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์  
 ของชายหญิงก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา และอีกร้อยละ 61.11 เห็นว่าไม่ควร  
 อย่างยิ่ง จากงานวิจัยที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าจะโดยผลที่แตกต่ากันไปบ้างแต่ส่วนใหญ่ก็ยังไม่  
 เห็นด้วยกับการผิดจริยธรรมทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่ากลุ่ม  
 ตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าการผิดจริยธรรมทางเพศของชาย และการผิดจริยธรรม  
 ทางเพศของหญิงเป็นการกระทำในทางลบ และนอกจากนี้แล้วยังได้พบข้อสังเกตสำคัญ  
 อย่างหนึ่ง กล่าวคือ ในลักษณะที่เป็นการกระทำผิดทางเพศในลักษณะเดียวกัน กลับพบ  
 ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าการผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง เป็นการ  
 กระทำที่ผิดมากกว่าการกระทำผิดจริยธรรมทางเพศของชาย โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้  
 ความเข้าใจต่อการทำผิดจริยธรรมทางเพศของหญิงว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผิด และไม่คว  
 รมาก ในขณะที่ยกพฤติกรรมการกระทำผิดทางเพศของชายกลับมีความ  
 รู้ความเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผิด และไม่คว ซึ่งป็นระดับความผิดที่ต่ำกว่าที่ประเมิน  
 ในเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัชณี วิเศษสังข์ (2518: 65) ที่พบว่าเด็ก  
 วัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าการที่ชายแต่งงานแล้วไปยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่น มีความถูกต้อง  
 มากกว่าหญิงที่แต่งงานแล้วไปยุ่งเกี่ยวกับชายอื่น ผลการวิจัยที่พบในครั้งนี แสดงให้เห็น  
 ว่าแม้ในปัจจุบัน การทัศนคติความถูกต้องระหว่างพฤติกรรมของชายกับหญิงในสังคมไทย  
 ยังคงมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน (Double Standard) อยู่นั่นเอง

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของกลุ่มตัวอย่าง  
จำแนกตามตัวแปรอิสระ

### 1. สถานภาพ

ผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างไปจากกลุ่มอื่นถึง 18 พฤติกรรม ในขณะที่พบว่านักเรียน ม.3 ม.5 และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติเลย ส่วนครูมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมแตกต่างจากผู้ปกครอง 2 พฤติกรรม และต่างกับนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.5 ใน 4 พฤติกรรม

อภิปราย :

นักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมในลักษณะที่ต่างไปจากบุคคลในสถานภาพอื่น ๆ กล่าวคือ ในพฤติกรรมสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจในทางบวก เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแสดงความกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะยากลำบาก การให้อภัย การเห็นอกเห็นใจ การรักษาคือเสียงของหมู่คณะ การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง การคำนึงถึงความอาวุโส การเห็นแก่พวกพ้อง และการอวดคน ในพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจไปในทางบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่นเดียวกับที่พบว่าในพฤติกรรมสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจไปในทางลบ เช่น การใช้กลอุบาย การฉ้อโกงทางเพศของชาย การฉ้อโกงทางเพศของหญิง การไม่รักษาระเบียบวินัยการอธิการิษา การเบียดเบียนผู้อื่น และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น นักเรียน ป.6 ก็จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบน้อยกว่าบุคคลในสถานภาพอื่น ๆ อีกเช่นกัน

การที่พบว่าเด็กนักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคม ทั้งไปในทางบวกหรือไปในทางลบน้อยกว่าบุคคลในสถานภาพอื่น ๆ อาจมีสาเหตุมาจากระดับพัฒนาการทางปัญญา กล่าวคือร้อยละ 96.1\* ของกลุ่ม

\* ข้อมูลดังแสดงในภาคผนวก ก. หน้า ๑๐

ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้น ป.6 มีอายุระหว่าง 10-13 ปี ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของปีอาเจต์ (Piaget 1967: 62-63) ระยะเวลาที่เด็กสามารถคิดคำถามหลักเหตุผลนามธรรมได้ จะมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปโดยประมาณ ดังนั้นหากพิจารณาแล้วเด็กนักเรียนชั้น ป.6 เพิ่งเริ่มจะมีพัฒนาการขั้นนี้ ทำให้มีความสามารถในการคิด หรือมองสถานการณ์ต่าง ๆ ใค้วางขวางหรือมีเหตุผลน้อยกว่าบุคคลในสถานภาพอื่น ซึ่งมียุมากกว่า นอกจากนี้แล้วในแง่ประสบการณ์ในชีวิต นักเรียนชั้น ป.6 ผ่านประสบการณ์ในชีวิตน้อยกว่าบุคคลในสถานภาพอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ทางสังคม ก่อนข้างจะจำกัดอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น จึงทำให้มีโอกาสน้อยกว่าที่จะได้รับรู้ผลของการกระทำต่าง ๆ ว่าเมื่อกระทำแล้วจะได้รับผลอะไรตามมาอย่างซับซ้อนเท่าที่บุคคลในสถานภาพอื่น

ดังนั้นในการประเมินความรูความเข้าใจทางจริยธรรม โดยให้ประเมินว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ เมื่อกระทำไปแล้วมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรที่จะได้รับผลการกระทำดังที่กำหนดให้ จึงพบว่านักเรียนชั้น ป.6 มีความรูความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมในข้อต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งกรณีที่เป็นไปในทางบวก หรือไปในทางลบน้อยกว่าบุคคลในสถานภาพอื่น ๆ

กรณีมีความรูความเข้าใจทางจริยธรรมคือการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ ไปในทางบวกมากกว่าบุคคลทุกสถานภาพ ซึ่งหากจะพิจารณาการกระทำในข้อนี้ อันได้แก่การไม่ปฏิบัติตนไปในทางที่ทำให้หมู่คณะเสื่อมเสียชื่อเสียง และการพูดถึงหมู่คณะของตนในทางที่ดี จะเห็นได้ว่ากรณีที่ครูมีความเชื่อต่อพฤติกรรมข้อนี้ในลักษณะดังกล่าว อาจเนื่องมาจากครูทราบว่าในสังคมบุคคลทั่วไปคาดหวังว่าครูจะเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ดังคำกล่าวที่มักจะได้ยินเสมอ ๆ ว่าครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือบุชณิบุคคล ดังนั้นการที่ครู จะปฏิบัติหรือพูดในทางที่จะทำให้ครูเสื่อมเสียชื่อเสียง ย่อมจะทำให้บุคคลในสังคมทั่วไปเสื่อมศรัทธาในตัวครู จึงมีผลทำให้ครู เห็นว่าการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ ซึ่งตัวครูเองก็อยู่ในหมู่คณะด้วย ย่อมเป็นสิ่งที่ดีและถูกและควรปฏิบัติ

ในข้อ "การคำนึงถึงความอาวุโส" ซึ่งประกอบไปด้วยการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้อาวุโส และการเคารพให้เกียรติผู้อาวุโส พบว่าครูมีความรูความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกน้อยกว่านักเรียนชั้น ม.3 และนักเรียนชั้น มศ.5 ที่เป็นเช่นนี้อาจ

เป็นเพราะว่าในปัจจุบันในวงราชการการกำหนดตัวบุคคล การเลื่อนตำแหน่งหรือแต่งตั้ง  
ตัวบุคคลส่วนใหญ่ยังคงใช้ความอาวุโสเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา ซึ่งสิ่งนี้อาจ  
เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ครูซึ่งอยู่ในวงราชการมองเห็นข้อดีข้อเสีย หรือมองเห็นจุดบกพร่อง  
ของเรื่องนี้ได้มากกว่านักเรียน จึงทำให้เมื่อประเมินพฤติกรรมในข้อนี้แล้วมีคะแนนมาก  
น้อยกว่านักเรียนชั้น ม.3 และ มศ.5

ในด้านความเกรงใจ ซึ่งหมายถึงการไม่กล้าปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่นด้วย  
ความเกรงใจ และการไม่กล้าขอร้องผู้อื่นด้วยความเกรงใจ พบว่า ครูมีความรู้ความ  
เข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกน้อยกว่านักเรียนชั้น ม.3 นักเรียนชั้น มศ.5 และ  
ผู้ปกครอง การที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลในอาชีพครูถูกฝึกฝนมาให้เป็นผู้มี  
พฤติกรรมกล้าแสดงออก เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครู  
ต้องกล้าพูดกล้าแสดง ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวนี้ มีส่วนทำให้ครูเห็นว่าการที่บุคคลไม่กล้า  
ที่จะขอร้องผู้อื่น หรือไม่กล้าที่จะปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่น เพราะความรู้สึกเกรงใจนั้น  
เป็นสิ่งที่สมควรกระทำน้อยกว่านักเรียนชั้น ม.3 มศ.5 และผู้ปกครอง ซึ่งลักษณะพฤติ  
กรรมข้อนี้น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับผลการศึกษาในข้อการคำนึงถึงความอาวุโส ซึ่งพบว่า  
นักเรียนชั้น ม.3 และ มศ.5 เห็นว่าการคำนึงถึงความอาวุโส จะให้ผลในทางบวก  
มากกว่าครู ในประเด็นอาจกล่าวได้ว่าลักษณะความ เชื่อที่มีต่อพฤติกรรมนี้ดังกล่าว  
ประกอบด้วยอยู่ในวัยที่อ่อนกว่ามีส่วนทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการ เกรงใจ  
ไปในทางบวกมากกว่าครูดังที่พบ

นักเรียนชั้น ม.3 และมศ.5 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการพูด  
ปดไปในทางลบมากกว่าครู ความแตกต่างที่พบดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่านักเรียนใน  
ชั้นดังกล่าวกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น อันเป็นวัยที่ค่อนข้างจะยึดมั่นในอุดมคติและมีปรัชญา  
ชีวิต อันทำให้การคิดหรือการตัดสินใจของความถูกต้องของการกระทำออกมาในลักษณะที่ว่า  
สิ่งไหนที่คิดว่าดีก็จะมองไปในด้านที่ดีมาก ๆ ส่วนสิ่งที่คิดว่าผิดก็จะมองไปในด้านผิดมาก  
ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่ว่าในพฤติกรรมสังคมด้านบวก นักเรียนชั้นม.3 หรือ  
นักเรียนชั้น มศ.5 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมเหล่านั้นไปในทาง  
บวกมากที่สุดเมื่อเทียบกับบุคคลในสถานภาพอื่นเกือบจะทุก ๆ พฤติกรรม เช่นเดียวกับ  
พฤติกรรมสังคมด้านลบ เช่น การใช้กลอุบาย การพูดปด การอิจฉาริษยา การเบียด  
เบียน และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ก็จะมีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมดังกล่าวไปใน

ทางลบมากที่สุดเช่นกัน ส่วนครุ นั้นจากการที่มักจะถูกคาดหวังจากสังคมว่าครุต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีส่วนทำให้ครุต้องพยายามปกป้องหรือรักษาภาพพจน์ของตนให้เป็นที่นับถือ ความคาดหวังนั้น กังวลการวิจัยที่พบว่าครุ เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจต่อ "การรักษาหน้า" ไปในทางบวกมากที่สุด ซึ่งลักษณะดังกล่าวเช่นนี้ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครุมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการพูดปดเพื่อไม่ให้ตนเองได้รับความเดือดร้อน หรือเพื่อแสดงว่าตนเป็นคนดี ไปในทางลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังกล่าว

อย่างไรก็ตามแม้จะพบว่าบุคคลในสถานภาพต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลาย ๆ พฤติกรรม แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะพบว่าในหลาย ๆ พฤติกรรม (ดังตารางที่ 19) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกหรือในทางลบอยู่ในระดับเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าบางกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่ต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากการเปรียบเทียบพหุคูณของ เซฟเฟิลกลับพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกตัวอย่างเช่นในข้อการบำเพ็ญประโยชน์ จะเห็นว่าทุกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจจากการบำเพ็ญประโยชน์เป็นการกระทำที่ดี ที่ถูก ที่ควร อย่างมาก (++) เหมือนกัน แต่เมื่อคุณจากการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีการของ เซฟเฟิลในช่วงสุดท้าย จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักเรียน ป.6 จะมีระดับความรู้ความเข้าใจน้อยกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ ) การที่พบเช่นนี้ก็เนื่องมาจากว่า เมื่อก่อนทุกกลุ่มจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมจัดอยู่ในระดับเดียวกันก็ตาม (ระดับ ++ ) แต่จากคะแนนเฉลี่ย คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ป.6 อยู่ในช่วงกลางสุดของระดับ ++ ( $\bar{X} = 12.89$ ) ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มครู ผู้ปกครอง นักเรียนชั้น มศ.5 และนักเรียนชั้น ม.3 อยู่ในช่วงบนของระดับ ++ ( $\bar{X} = 15.30, 16.10, 16.38$  และ  $16.65$  ตามลำดับ) ภายใต้นี้แม้จะพบว่าทุกกลุ่มจะมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับเดียวกัน ก็พบว่ามีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกรณีในข้อการคำนึงถึงความอาวุโส จะพบว่านักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจในระดับ + ในขณะที่ครู ผู้ปกครอง นักเรียนมศ.5 และนักเรียน ม.3 มีความรู้ความเข้าใจในระดับ ++ แต่ผลการเปรียบเทียบพหุคูณของ เซฟเฟิลกลับพบว่านักเรียน ป.6 มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมข้อนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับครู และผู้ปกครอง

แต่จะมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกับนักเรียนชั้น ม.3 และมศ.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การที่เมซเมอริกี้เพราะว่านักเรียนชั้น ป.6 จะมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ + ในขณะที่ครู และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ ++ แกะแ่นเฉลี่ยของนักเรียน ป.6 จะอยู่ในช่วงบนสุดของระดับ + ( $\bar{X} = 11.33$ ) ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของครูและผู้ปกครองอยู่ในช่วงกลางสุดของระดับ ++ ( $\bar{X} = 12.06$  และ 13.72 ตามลำดับ) จึงทำให้ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นลักษณะทำนองเดียวกันในการกระทำอื่น ๆ ที่มีเครื่องหมายอยู่ข้างหน้า และรวมถึงตารางที่ 20 - 24 กวย



คุรุณวิทย์วิทยธรพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรม ตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

พฤติกรรม	(1) นร.ป.6	(2) นร.ม.3	(3) นร.มศ.5	(4) ครู	(5) ผู้ปกครอง	การเปรียบเทียบพหุคูณ				
* การบำเพ็ญประโยชน์	++	++	++	++	++	1	4	5	3	2
* การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	++	++	++	++	++	1	4	5	3	2
* กตัญญูแม่ตองยากลำบาก	++	++	++	++	++	1	4	5	3	2
* การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	++	++	++	1	4	5	3	2
การให้อภัย	+	++	++	++	++	1	5	4	2	3
การเห็นอกเห็นใจ	+	++	++	++	++	1	4	5	2	3
* การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ	+	+	+	++	+	1	2	5	3	4
* ความเกรงใจ	+	+	+	0	+	4	1	5	3	2
* การอวดตน	0	+	+	+	+	1	5	4	2	3
* การเห็นแก่พวกพ้อง	0	+	+	+	+	1	5	4	3	2
* ปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง	0	0	+	+	0	1	5	2	3	4
การประจบ	0	0	0	0	0	.....				
กตัญญูแม่ตองทำผิดระเบียบ	0	0	0	0	0	.....				
* การรักษาหน้า	0	0	0	0	0	1	3	2	5	4
ปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	0	0	0	0	.....				
* ปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่รวย	0	0	0	0	0	.....				
การผิดจริยธรรมทางเพศของชาย	-	--	--	--	--	4	3	2	5	1
* การใช้กลไลบาย	-	--	--	-	-	2	3	5	4	1
* การพูดปิด	-	--	--	-	--	2	3	1	5	4
การไม่รักษาระเบียบวินัย	-	--	--	--	--	4	3	5	2	1
การผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง	-	--	--	--	--	4	3	2	5	1
การอิจฉาริษยา	-	--	--	--	--	3	4	2	5	1
การเบียดเบียน	-	--	--	--	--	3	2	4	5	1
การให้ร้ายป้ายสี	-	--	--	--	--	3	2	4	5	1

++ ดีมาก และควร อย่างมาก + ดี ถูก และควร 0 ตัดสินไม่ได้

-- ไม่ดี ผิด และไม่ควร อย่างมาก - ไม่ดี ผิด และไม่ควร ..... ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

## 2. เพศ

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของเพศชายและเพศหญิง 13 ใน 24 พฤติกรรม ความแตกต่างที่เกิดขึ้นดังกล่าว น่าจะมีสาเหตุมาจากการถูกวางเงื่อนไขทางสังคมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ในสังคมไทยกำหนดบทบาทและมีความคาดหวังต่อเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่นการออกเที่ยวนอกบ้านเวลากลางคืน ยอมให้ชายทำใจ แต่หากหญิงทำเช่นนั้นบ้างจะถูกตำหนิจากสังคม หรือในกรณีที่ผู้ชายมีภรรยาหลายคนในเวลาเดียวกัน คนในสังคมมักจะมองเห็นหรือยอมรับว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่หากผู้หญิงมีสามีหลายคนในเวลาเดียวกันจะถูกตำหนิอย่างมาก จะถูกมองว่าเป็นการกระทำที่นารีงเกี้ยว กัสสิน (Gustin 1964: 84) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของชาย-หญิงในสังคมไทย ได้สรุปว่าบทบาทของชายและหญิงในสังคมไทยมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน (Double Standard) โดยจะให้เสรีภาพในการปฏิบัติตัวของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของคนอื่น ๆ เช่น เบญจมาศ ภูิกัตินซ์ (2515) ซึ่งศึกษากฎนิยมของบิดา-มารดาเด็กวัยรุ่น พบว่าบิดา-มารดาของเด็กวัยรุ่นเห็นว่าการสุภาพถ่อมตน การรักษาระเบียบประเพณี และการอนุเคราะห์ซึ่งกันและกันเป็นบุคลิกลักษณะที่สำคัญสำหรับบุตรสาวมากกว่าบุตรชาย เภาทิพย์ จำปาเทศ (2517) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู แพทย์ และวิศวกร ร้อยละ 69 เห็นว่าสตรีไทยควรปฏิบัติตามประเพณีเคร่งครัดกว่าบุรุษ และจากการศึกษาจรรยาวิพากษ์ (Moral Judgment) ของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ โดยรัชนี วิเศษสังข์ (2518) พบว่าในสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง เช่น โอบกอดกัน กอดจูบกัน ไปเที่ยวกันกลางคืนบ่อย ๆ การใกล้ชิดกัน และการนอมนอนต่อกัน เป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำสำหรับผู้หญิง โดยได้การตัดสินว่าในการกระทำต่าง ๆ เหล่านี้ถูกตองสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

จากกฎนิยมหรือมาตรฐานที่แตกต่างกันกล่าว จะส่งผลไปยังลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตร ของบิดามารดา ทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้มงวดกับความประพฤติของลูกสาวมากกว่าลูกชาย ซึ่งตรงกับข้อค้นพบของกัญญา แสงสุชาติ (2510) ซึ่งรายงานว่า การปฏิบัติตัวของหญิงถูกเข้มงวดมากกว่าชาย ตัวอย่างที่เพศหญิงถูกอบรมมาอย่าง



เข้มงวดกว่าชั้นประกอบกับปฏิกริยาจากสังคม จึงมีส่วนทำให้เพศหญิงมีความไว (Sensitive) ในการตัดสินใจความถูกต้อง-ผิดของพฤติกรรมคนข้างจะมากกว่าเพศชาย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่าการนำเงื่อนไขประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแสดงความกตัญญูแนวทางการกระทำนั้นจะยากลำบาก การคำนึงถึงความอาวุโส การให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของบุคคล การเห็นแก่พวกพ้อง และการปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง ซึ่งเป็นพฤติกรรมสังคมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวก เพศหญิงจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกมากกว่าเพศชาย ส่วนในพฤติกรรมสังคมข้อที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบ เช่น การปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยมากกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย การฉ้อฉลทางจริยธรรมทางเพศของชาย การไม่รักษาระเบียบวินัย การฉ้อฉลทางจริยธรรมทางเพศของหญิง และการฉ้อฉลทางจริยธรรม เพศหญิงจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบมากกว่าเพศชายอีกเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 61-72) ที่พบว่า ในเยาวชนไทย เพศหญิงมีค่านิยมต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ความมีระเบียบ การให้อภัย ความกตัญญูแก่เวที คุณธรรมและศาสนา มากกว่าเพศชาย และจากผลการวิจัยของรัชนี วิเศษสังข์ (2518) ซึ่งก็ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจความถูกต้อง-ผิดของพฤติกรรม (Moral Judgment) ในเด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิง พบว่าในพฤติกรรมซึ่งเป็นยอมรับกันในสังคมโดยทั่วไป เช่น ชายหญิงรักกันไม่ถูกเนื้อต้องตัวกันและการนัดพบกับอย่างเปิดเผย เพศหญิงจะตัดสินใจการกระทำเหล่านี้ไปในทางบวกมากกว่าเพศชาย ส่วนในพฤติกรรมซึ่งยังไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทย เช่น โอบกอดกัน กอดจูบกัน หรือการได้เสียกัน เพศหญิงจะตัดสินใจการกระทำเหล่านี้ไปในทางลบมากกว่าเพศชายอีกเช่นกัน ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับที่พบในการวิจัยครั้งนี้

ตัวอย่างไรก็ตาม ก็พบว่าในพฤติกรรมสังคมบางข้อ อาทิเช่น "การอวดคะแน" ซึ่งในที่นี้คือการแสดงความสามารถพิเศษของตนให้ผู้อื่นรู้ เห็นทุกครั้งที่มีโอกาส และการบอกกล่าวความสามารถพิเศษของตนให้ผู้อื่นทราบ ทั้ง ๆ ที่สภาพในสังคมไทยโดยทั่วไปแล้ว มักจะสนับสนุนให้เพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นช่างเทวดา ซึ่งต่างกับเพศหญิงที่มักจะถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นคนสงบเสงี่ยมเจียมตัว ดังผลการวิจัยของเบญจมาศ ภูทิพันธ์ (2515) ที่รายงานว่าบิดา-มารดาของเด็กวัยรุ่นเห็นว่าลักษณะ

การถ่อมตน เป็นลักษณะที่สำคัญสำหรับบุรุษสาวมากกว่าบุรุษชาย ซึ่งจากลักษณะดังกล่าว  
 นี้จะมีผลทำให้เพศชายมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมค่อนข้างน้อยไปในทาง  
 บวกมากกว่าเพศหญิง แต่ในการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความรู้  
 ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรม ร่มช่อนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าใน  
 ปัจจุบันบทบาทของสตรีได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเริ่มเข้าไปมีบทบาททั้งในถิ่น  
 เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมมากขึ้น สตรีไทยจำนวนไม่น้อยในปัจจุบันออกไปทำงาน  
 นอกบ้านเช่นเดียวกับผู้ชาย ทำให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมกว้าง  
 ขวางมากขึ้นเกือบจะไม่แตกต่างจากชาย นอกจากนี้แล้วการได้เข้ารับการศึกษามหา  
 วิทยาลัย ซึ่งใช้หลักสูตรการศึกษาเดียวกัน ทำให้ทั้งชายและหญิงมีความรู้ความเข้าใจ  
 พฤติกรรมหลาย ๆ อย่างไม่แตกต่างกัน ดังผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่านอกจากข้อ "การ  
 อวดตน" แล้วยังมีพฤติกรรมสังคมอื่น ๆ อีก 10 ข้อที่เพศหญิงและเพศชายมีความรู้  
 ความเข้าใจทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ได้แก่การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเกรงใจ  
 การประจบ การแสดงความกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ การรักษาน้ำ  
 การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา การใช้กิลโบาย การพูดปิด และการเบียด  
 เบียดผู้อื่น โดยที่ 2 พฤติกรรมแรกจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวก  
 ส่วน 8 พฤติกรรมหลังมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบ

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความถูกต้องของพฤติกรรมสังคม ตาม  
 ความรู้ความเข้าใจของเพศชายและเพศหญิง ได้แสดงไว้ในตารางที่ 20 แล้ว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวางที่ 20 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง  
จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมสังคม	ชาย (1)	หญิง (2)	การเปรียบเทียบพฤติกรรม
* การบำเพ็ญประโยชน์	++	++	2 > 1
* การให้ความช่วยเหลือ	++	++	2 > 1
* แสดงความกตัญญูแม่จะยากลำบาก	++	+++	2 > 1
* การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	2 > 1
* การให้อภัย	++	++	2 > 1
การเห็นอกเห็นใจ	++	++	.....
* การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ	+	+	2 > 1
ความเกรงใจ	+	+	.....
การอดทน	+	+	.....
* การเห็นแก่พวกพ้อง	+	+	2 > 1
ปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง	0	+	2 > 1
การประจบ	0	0	.....
แสดงความกตัญญูแม่จะผิดระเบียบ	0	0	.....
การรักษาหน้า	0	0	.....
ปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	0	.....
ปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย	0	-	1 > 2
การผิดจริยธรรมทางเพศของชาย	-	--	1 > 2
การใช้กไลบาย	-	-	.....
การพูดปด	-	--	.....
การไม่รักษาระเบียบวินัย	-	--	1 > 2
การผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง	-	--	1 > 2
* การอิจฉาริษยา	--	--	1 > 2
การเบียดเบียนผู้อื่น	--	--	.....
การให้ร้ายป้ายสี	--	--	.....

++ ที่ ถูก และควรอย่างมาก + ที่ ถูก และควร 0 คัดสินไม่ได้

- ไม่ดี ผิด และไม่ควร -- ไม่ดี ผิด และไม่ควรอย่างมาก...ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญ

### 3. ศาสนา

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวมุสลิม มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมไม่แตกต่างกันเกือบทุกพฤติกรรม ยกเว้นในข้อการรักษาคือเสียงของหนูคณะ ซึ่งพบว่าชาวคริสต์กับชาวพุทธมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกมากกว่าชาวมุสลิม และในข้อการปฏิบัติต่อกันคนโคตีกว่าลูกคนรองลงมา ชาวคริสต์มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบมากกว่าชาวมุสลิม

การที่พบว่าชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวมุสลิม มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมสอดคล้องกันเกือบทุกพฤติกรรม อาจเนื่องมาจากว่าในแต่ละศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ หรือศาสนาอิสลามก็ตาม ต่างก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือการสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว กล่าวคือให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อกัน ความเมตตา-กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การให้อภัย การไม่คิดร้ายต่อกัน และมีความเสียสละ (คดมนรจน บากา 2523: 201, เสรี พงศ์พิศ 2523: 3, ระเบียบ วิไล 2525: 4-8) ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวนี้เองจึงทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าจะมีข้อศาสนาต่างกันก็ตาม

แต่กรณีที่พบว่ามีบางพฤติกรรมที่มีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน อาจเกิดจากบางศาสนาใดเด่นหรือได้ให้ความสำคัญต่อการกระทำนั้น ๆ มากกว่าในอีกศาสนาหนึ่ง ดังเช่นในศาสนาคริสต์เน้นถึงความยุติธรรมเป็นอย่างมาก โดยมีพื้นฐานมาจากความคิดที่ความมนุษย์ทุกคนเป็นบุตรของพระเจ้า ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษ และยังได้เน้นวาประการของพระเจ้า บุตรของพระเจ้า หมายถึงผู้รักความเป็นธรรม ผู้ปฏิบัติด้วยความยุติธรรม (เสรี พงศ์พิศ 2525: 6) ด้วยเหตุนี้ชาวคริสต์จึงมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการปฏิบัติต่อกันคนโคตีกว่าลูกคนรองไปในทางลบมากที่สุด เมื่อเทียบกับบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น ซึ่งได้ผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิรมล เกษะปดิศ (2522: 57) ที่พบว่าชาวคริสต์ยึดหลักความยุติธรรมเป็นความดีสูงสุด

และในข้อการรักษาคือเสียงของหนูคณะ อันประกอบด้วยการไม่ปฏิบัติให้เป็นที่เสื่อมเสียของหนูคณะ และการพูดถึงหนูคณะในทางที่ดี ยิ่งเห็นได้เด่นชัดว่ามีระบุไว้

ในบัญญัติ 10 ประการอันเป็นมันต์ฐานของการปฏิบัติของคริสต์ศาสนิกชนข้อหนึ่งที่ว่า "จงอย่าค้นหาใจความ ชื่อเสียงของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ต้องเคารพรักษาพระเจ้าเท่านั้น ที่มีสิทธิพิพากษา นอกนั้นไม่มีใครมีสิทธิ์ตัดสิน" (เสรี พงศ์พิศ 2525: 9) ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญข้อหนึ่งที่ส่งเสริมให้ชาวคริสต์ มีความรู้ความเข้าใจต่อการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะไปในทางบวกมากที่สุดเมื่อเทียบกับคนในกลุ่มอื่น

แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่า มีพฤติกรรม อื่นอีกหลายข้อ เช่น การคำนึงถึงความอาวุโส การอวดคน และการแสดงความกตัญญู แมว่าการกระทำนั้นจะนิยามเพียงทดสอบไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด (ดังภาพที่ 3) อันทำให้ผู้วิจัย เชื่อว่าการที่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในข้อดังกล่าว อาจเนื่องมาจากความคลาดเคลื่อนทางสถิติ อันเกิดจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมาก กล่าวคือ กลุ่มชาวพุทธ 2,786 คน ในขณะที่กลุ่มชาวคริสต์มีเพียง 34 คน และชาวมุสลิมมี 43 คน

สำหรับระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มได้แสดงรายละเอียดไว้ดังตารางที่ 21

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง  
จำแนกตาม "ศาสนา"

พฤติกรรมสังคม	(1)พุทธ	(2)คริสต์	(3)อิสลาม	การเปรียบเทียบพหุคูณ
การบำเพ็ญประโยชน์	++	++	++	.....
การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	++	++	++	.....
แสดงความกตัญญูแม่จะยากลำบาก	++	++	++	.....
การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	++	.....
* การให้อภัย	++	+	++	.....
* การเห็นอกเห็นใจ	++	+	++	.....
* การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ	+	++	+	3 2 1
ความเกรงใจ	+	+	+	.....
* การอวดตน	+	+	0	.....
การเห็นแก่พวกพ้อง	+	+	+	.....
ปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง	0	0	0	.....
การประจบ	0	0	0	.....
แสดงความกตัญญูแม่จะผิดระเบียบ	0	0	0	.....
การรักษาหน้า	0	0	0	.....
* ปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	-	0	2 1 3
* ปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย	0	-	0	.....
การผิดจริยธรรมทางเพศของชาย	-	-	-	.....
การใช้กบิลบาย	-	-	-	.....
* การผูกปิด	--	--	--	.....
การไม่รักษาระเบียบวินัย	--	--	--	.....
การผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง	--	--	--	.....
การอิหฺวารับยา	--	--	--	.....
การเบียดเบียนผู้อื่น	--	--	--	.....
* การให้ร้ายป้ายสี	--	--	--	.....

++ ที่ ถูก และควรอย่างมาก + ที่ ถูก และควร 0 กัดสินไม่ได้ - ไม่ใช่ ผิด และไม่ควร  
-- ไม่ใช่ ผิด และไม่ควรอย่างมาก ..... ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

#### 4. อาชีพหลักของครอบครัว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวซึ่งมีอาชีพต่าง ๆ กันมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 12 พฤติกรรม และกลุ่มที่มักจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมแตกต่างไปจากกลุ่มอื่นมากที่สุดคือ กลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงาน โดยที่ หากมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกก็จะให้ไปในทางบวกน้อยที่สุด หรือหากมีความรู้ความเข้าใจไปในทางลบก็จะให้ไปในทางลบน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ความแตกต่างที่พบดังกล่าว อาจเนื่องจากในแต่ละกลุ่มอาชีพมีความแตกต่างกันในลักษณะบางอย่าง อาทิเช่น

1. ลักษณะอาชีพการงาน ลักษณะงานในอาชีพรับราชการ การทำงานจะต้องเป็นไปตามระบบตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ การปฏิบัติงานของข้าราชการก็ต้องเป็นไปตามกรอบ ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การฝ่าฝืนกฎระเบียบก็จะมี การพิจารณาโทษตามระเบียบ ส่วนลูกจ้างเอกชนจะมีลักษณะคล้ายกับข้าราชการ กล่าวคือต้องทำงานภายใต้ระเบียบแบบแผนที่ทางบริษัทหรือรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ กำหนดขึ้น แต่จะมีความเข้มงวดน้อยกว่าในระบบราชการ ส่วนอาชีพธุรกิจการค้า หรือผู้ใช้แรงงาน จะมีลักษณะงานที่ค่อนข้างจะอิสระไม่ถูกจำกัดอยู่ในระเบียบหรือกฎเกณฑ์มากนัก สามารถปฏิบัติตนตามความพอใจและความต้องการของตนเองได้มากกว่าพวกข้าราชการและลูกจ้างเอกชน ซึ่งลักษณะงานที่แตกต่างกันเช่นนี้ มีผลทำให้บุคคลต่างอาชีพกัน มีความรู้ความเข้าใจหรือมองเห็นความสำคัญของพฤติกรรมบางอย่างต่างกันออกไป เพราะเนื่องจากคนใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันของคนได้กับพฤติกรรม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน ดังนั้นเมื่อบุคคลอยู่ในอาชีพหนึ่ง ๆ นานพอสมควร ได้ปฏิบัติและมีประสบการณ์จากผลการกระทำต่าง ๆ ก็ย่อมจะรู้สึกหรือรับเอาระเบียบกฎเกณฑ์ในงานอาชีพนั้น ๆ เข้ามาเป็นความคิดความเชื่อของตัวเอง (สุพัตรา สุภาพ 2515: 71) และลักษณะอื่น เป็นความคิดความเชื่อของหัวหน้าครอบครัวนี้ ย่อมจะส่งผลทำให้สมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ มีความคิดความเชื่อในลักษณะเช่นเดียวกันนั้นไม่มากนักเลย เพราะจุดเริ่มแรกของการพัฒนาการการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และประสบการณ์ภายในบ้าน

2. ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม จากอาชีพหลักของครอบครัวพอจะอนุมานได้ว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพผู้ใช้แรงงาน ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าบุคคลในอุดมอาชีพอื่น หรืออาจกล่าวได้ว่าจัดอยู่ในครอบครัวฐานะต่ำ ในขณะที่ครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการ ลูกจ้างเอกชน หรือธุรกิจการค้า จัดอยู่ในครอบครัวฐานะปานกลางขึ้นไป (คองเคื่อน พันธ์มนาวิน และเพ็ญแข ประจวบวิญญิก 2520: 18)

บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างฐานะกัน มักจะมีวิถีทางดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อมและการใฝ่ศึกษาค้นคว้ากับบุคคลที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน ประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน เหล่านี้ย่อมมีผลทำให้มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาทิเช่นครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวของเขา เขากินข้าวต้มจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการครองชีพของตน และต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเองก่อนอันจะมีส่วนทำให้การมองสถานการณ์ต่าง ๆ ใดค่อนข้างจะแคบและจำกัด ถึงผลการวิจัยของ ราตรี เพ็ญสกลิน อ. อุบลฯ (2515) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่น (14-17 ปี) ที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำ มีความสนใจตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีความต้องการที่จะช่วยเหลือสังคม น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลาง

นอกจากนี้แล้วจากความแตกต่างของอาชีพสามารถบอกระดับการศึกษาได้อย่างคร่าว ๆ ว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำ ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการส่วนใหญ่จะมีการศึกษาสูง จากการศึกษาของเซียร์ (Sears อ้างจาก Maier 1969: 178) พบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาค่ำมีแนวโน้มจะใช้มาตรการไม่เหมาะสมในการควบคุมหรือยินยอมบุตรในทางที่เหมาะสม โดยมักจะใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการลงโทษควยวิธีการรุนแรงเพื่อยับยั้งพฤติกรรมโดยไม่ทำให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผล ซึ่งตรงข้ามกับมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการควบคุมและยินยอมบุตรในทางที่เหมาะสมกว่า หรือแนวโน้มที่จะส่งเสริมให้บุตรพัฒนาบุคลิกภาพที่สนองความต้องการของสังคมได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตยา กฤษฏาวุฒิ (2514) ที่พบว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง (มศ.5-ปริญญาโท) ให้อิสระในการออกความคิดเห็นของบุตร ในขณะที่พบว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาค่ำ (ป.3-ม.3) มีความเข้มงวดและลงโทษบุตรมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับสูงและ



พบว่าบุคคลที่มีคามารถในระดับการศึกษาสูงมีลักษณะบังคับตนเองได้ ทุ่มเทพยายามในสังคม และมีวินัยในตนเองมากกว่าบุคคลที่มีคามารถในระดับการศึกษาต่ำ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางการศึกษามีส่วนช่วยให้บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบมากกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ด้วยเหตุนี้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบความแตกต่างกันระหว่างความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมของบุคคลบางกลุ่มอาชีพ สามารถอภิปรายในรายละเอียดได้ว่า อาจเกิดจากสาเหตุบางอย่างดังนี้คือ

1. บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพธุรกิจการค้าในขอการรักษาคือเดียงของหมุ่คณะ และการปฏิบัติต่อผู้ขายดีกว่าผู้หญิง และมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบมากกว่าในขอการไม่รักษาระเบียบวินัย และการเบียดเบียนผู้อื่น อาจเนื่องจากความแตกต่างกันในลักษณะของงานอันทำให้ข้าราชการต้องอยู่ในกรม อยู่ในระเบียบวินัยมากกว่าในขณะที่นักธุรกิจการค้าจะมีอิสระจากข้อผูกมัดต่าง ๆ มุ่งกระทำการ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เป็นใหญ่ จึงมีส่วนทำให้บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการกับธุรกิจการค้า มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างกันในพฤติกรรมดังกล่าวข้างคน และเพราะความแตกต่างกันในลักษณะงานเช่นเดียวกันนี้ จึงพบว่าในระหว่างบุคคลที่มีอาชีพรับราชการและผู้ใช้แรงงาน มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมแตกต่างกันในพฤติกรรมเหล่านี้ด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการรักษาคือเดียงของหมุ่คณะไปในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพผู้ใช้แรงงาน และมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบมากกว่าในขอการไม่รักษาระเบียบวินัย การผิดจริยธรรมทางเพศของชายและการผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง

2. บุคคลที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกน้อยกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการหรือออกจ้างเอกชนในขอการบำเพ็ญประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบน้อยกว่าในขอการชักโลบาย การเบียดเบียน

ผู้อื่น และการอธิษฐานวิงวอนอาจเนื่องมาจากบุคคลที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จึงอาจมีประสบการณ์อันจำกัดที่จะรู้และเข้าใจว่าตนจะได้รับผลประโยชน์จากการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องดิ้นรนต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ดังนั้นหนทางใดที่จะนำประโยชน์มาสู่ตัวเองแน่จะรูว่าผิดแก่ก็เห็นว่า จะได้รับประโยชน์จากสิ่งนั้น ๆ จึงทำให้มีความเข้าใจทางจริยธรรมในข้อการให้กโบายและการเบียดเบียนผู้อื่นไปในทางลบน้อยกว่าบุคคลที่มีอาชีพรับราชการและลูกจ้างเอกชน ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับที่ดีกว่า นอกจากนี้แล้วระดับการศึกษาและสภาพแวดล้อมทางสังคม ยังมีส่วนทำให้บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการและลูกจ้างเอกชน มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการอภัยไปในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ทุกกลุ่มอาชีพจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางลบมากกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมาน ซาฮี เครือ (2523: 41-42) ที่พบว่านักเรียนชั้น มศ.5 ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดซึ่งมาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการมีค่านิยมในด้านความเมตตา-กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพ เกษตรกร

ผู้วิจัยได้สรุปรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มาจากครอบครัวต่าง ๆ อาชีพกัน ในตารางที่ 22 ของหน้าถัดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม "อาชีพหลักของครอบครัว"

พฤติกรรมสังคม	ข้าราชการ	ผู้ใจแรง งาน	ธุรกิจ การค้า	ลูกจ้าง เอกชน	เปรียบเทียบบุคคล			
					(1)	(2)	(3)	(4)
* การบำเพ็ญประโยชน์	++	++	++	++	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>4</u>
* การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	++	++	++	++	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>4</u>
การแสดงความกตัญญูแม่ของลำบาก	++	++	++	++	.....			
การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	++	++	.....			
* การให้อภัย	++	+	++	++	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>4</u>
* การเห็นอกเห็นใจ	++	+	++	++	.....			
การรักษาชื่อเสียงของหมุ่คณะ	++	+	+	+	<u>3</u>	<u>2</u>	<u>4</u>	<u>1</u>
ความเกรงใจ	+	+	+	+	.....			
การอดทน	+	+	+	+	.....			
การเห็นแก่พวกพ้อง	+	+	+	+	.....			
* การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง	0	0	0	0	<u>3</u>	<u>2</u>	<u>4</u>	<u>1</u>
การประจบ	0	0	0	0	.....			
การแสดงความกตัญญูแม่จะผิดระเบียบ	0	0	0	0	.....			
การรักษาหน้า	0	0	0	0	.....			
การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	0	0	0	.....			
* การปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่รวย	0	0	0	-	.....			
การนิคจริยธรรมทางเพศของชาย	-	-	-	-	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>2</u>
การใช้กโลมบาย	--	-	-	--	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>2</u>
การพูดปด	--	-	-	--	.....			
การไม่รักษาระเบียบวินัย	--	-	-	-	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>2</u>
การนิคจริยธรรมทางเพศของหญิง	--	-	--	--	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>2</u>
การอิจฉาริษยา	--	-	--	--	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>2</u>
การเบียดเบียนผู้อื่น	--	--	--	--	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
การให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น	--	--	--	--	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>2</u>

++ ดี ถูก และควรอย่างมาก + ดี ถูก และควร 0 ตัดสินไม่ได้ - ไม่ดี ผิด และไม่คว  
 -- ไม่ดี ผิด และไม่ควอย่างมาก ..... ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญ

## 5. ภูมิภาค

การวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ ๑ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป จำนวน 15 พฤติกรรม กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมสังคมทางบวก 6 พฤติกรรม และพฤติกรรมสังคมทางลบ 9 พฤติกรรม โดยพบว่าในพฤติกรรมสังคมทางบวกส่วนใหญ่ คนในภาคใต้จะมีคะแนนเฉลี่ยไปในทางบวกสูงที่สุดในขณะที่คนในภาคเหนือมีคะแนนเฉลี่ยในข้อนั้น ๆ ไปในทางบวกต่ำที่สุด ส่วนในพฤติกรรมสังคมทางลบส่วนใหญ่ พบว่าคนในกรุงเทพฯ ๑ มีคะแนนเฉลี่ยไปในทางลบสูงที่สุด ในขณะที่คนภาคตะวันออก เฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยในข้อนั้น ๆ ไปในทางลบต่ำที่สุด สำหรับบุคคลในภาคกลางนั้นพบว่ามีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมเกือบจะทั้งหมดไม่แตกต่างจากบุคคลในภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนใหญ่จะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในตำแหน่งกลาง ๆ ระหว่างภาคอื่น ๆ ความแตกต่างที่พบดังกล่าว อาจได้รับอิทธิพลมาจากความกดดันทางเศรษฐกิจ สภาพของการประกอบอาชีพหรือสภาพทางสังคมวัฒนธรรมบางอย่างอื่นทำให้คนแต่ละภาคมีลักษณะเด่นของตนเอง กล่าวคือ

ในภาคใต้ เป็นภาคที่มีความสามารถจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะกระตุ้นส่งเสริมให้คนในภาคใต้อาจจะหรืออันที่จะแข่งขันกัน แสดงความสามารถและมุ่งแสวงหาความสำเร็จในชีวิตมากกว่าภาคอื่น ๆ อันทำให้นิยมการประกวดประชันกันแสดงฐานะของตน นิยมความโอ้อ่า เป็นคน (ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง 2515: 18-19) ซึ่งลักษณะดังกล่าวเช่นนี้ผู้วิจัยเชื่อว่ามีส่วนทำให้พบวาทในภาคใต้อาจมีความรู้ความเข้าใจต่อ "การรักษาหน้า" ลอนไปในทางบวกมากกว่าคนในภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบกับคนในกรุงเทพฯ ๑ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษศรี ศรีสุทธิสะอาด ในปี 2516 ที่พบว่านักเรียนจากจังหวัดภาคใต้อาจมีการรักษาหน้าสูงกว่านักเรียนกรุงเทพฯ ๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาของคณะกรมการศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนทรวิโรฒ สงขลา (2521: 44, 75, 84) พบว่า ชาวใต้อาจมีฐานะยากจน ไม่นิยมให้ทรพลาณของคนไปเป็นกนรับใช้ เพราะชาวใต้อาจคิดว่าการ เป็นคนรับใช้ เป็นงานที่ต่ำต้อย คองปฏิบัติเอาใจ

นายจ้าง ซึ่งชาวไทรลิ่งกว่าเป็นการ เสียเกียรติซึ่งยอมไม่ได้ โดยจะยอมทำงานใช้แรงงานอย่างหนักในอาชีพอื่นมากกว่าที่จะยอมเป็นคนรับใช้ นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงลักษณะคนอื่น ๆ ของชาวไทรลิ่งอีก อาทิเช่น ยกย่องระบบอาวุโสอย่างยิ่ง รักพวกพ้อง รักถิ่นฐานตลอดจนมีความภาคภูมิใจในภาคของตนเองมาก ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าคนในภาคไทรลิ่งมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการคำนึงถึงความอาวุโส การรักพวกพ้อง และการบำเพ็ญประโยชน์ไปในทางบวกสูงสุดเมื่อเทียบกับคนในภาคอื่น ๆ

ภาคเหนือ โดยทั่วไปมักจะถูกกล่าวถึงในลักษณะที่ว่าเป็นดินแดนแห่งถิ่นไทยงาม ประชาชนได้ชื่อว่ามีจิตใจโอบอ้อมอารี เป็นมิตร กับคนต่างถิ่นมากกว่าภาคใด ๆ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีทรรศนะในการมองโลกในแง่ดี ไม่คิดเอาเปรียบหรือเป็นศัตรูกับผู้อื่น (ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง 2515: 18-19, สนิท สัมภกรการ 2521: 12) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ มีความรู้ความเข้าใจต่อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย ใ้ไปในทางบวกค่าที่สุดเมื่อเทียบกับคนในภาคอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่ากว่าคนในกรุงเทพฯ ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดเนื่องจากการชมมองโลกในแง่ดี และการเอื้ออารีต่อคนทั่วไปแก่กับคนต่างถิ่นของชาวเหนือ ทำให้มีโอกาสดีถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนอื่นได้อย่างง่าย ๆ จนอาจทำให้ในปัจจุบันคนในภาคเหนือเห็นว่าการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น บางทีก็อาจจะไม่ได้รับผลดีดังที่คาดไว้ หรือบางทีก็เป็นไปก็ได้ที่จะเกิดผลทางลบก็ได้ อันมีส่วนทำให้การประเมินในข้อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย มีคะแนนเฉลี่ยไปในทางบวกน้อยกว่าที่ควร ส่วนกรณีที่พบว่าคนในกรุงเทพฯ ๆ กลับมีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมเหล่านี้ไปในทางบวกสูงกว่า ทั้ง ๆ ที่ดูจากสภาพทั่วไป คนในเมืองหลวงมีลักษณะแบบตางคนกลางอยู่ การดำเนินชีวิตเป็นอย่างเร่งรีบ คองคึนรนแข่งขันเพื่อความสำเร้จและความอรรคของตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้อาจทำให้คนในกรุงเทพฯ ๆ รู้จักหรือได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันน้อยกว่าภาคอื่น ๆ แต่การที่พบว่าคนในกรุงเทพฯ ๆ มีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมเหล่านี้ไปในทางบวกสูง อาจพิจารณาในแง่ที่ว่า การขาดการขาดในการได้รับความช่วยเหลือและการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันเหล่านี้ ทำให้คนในกรุงเทพฯ ๆ รู้สึกคองการสิ่งเหล่านี้มาก อันจะทำให้การประเมินผลในคานว่าจะเกิดสิ่งที่น่าปรารถนาสูงกว่าภาคอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่เสียเปรียบในเรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งความไม่เกื้อหนุนในทางธรรมชาติเหล่านี้ ทำให้คนส่วนใหญ่ในภาคนี้ต้องตกอยู่ในภาคนี้ต้องตกอยู่ในสภาพยากจน และมีความแร้นแค้น ท่องทำงานอย่างหนัก เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดอยู่ได้ ซึ่งจากการที่ต้องกรากตรำกับงานที่หนักมาอย่างจำเจมีส่วนทำให้คนในภาคนี้แสวงหาความสนุกสนานราเริง และปลดปล่อยตนให้เพลินไปกับสิ่งต่าง ๆ (ประเสริฐ แยมกลิ่นรุ่ง 2515: 18-19) กิจกรรมทางสังคมที่สำคัญมากที่สุดคือการศึกษาระหว่างชายหนุ่ม หญิงสาว การแต่งงาน และการสร้างความบันเทิงสนุกสนาน การควบคุมพฤติกรรมทางเพศตามขนบธรรมเนียมประเพณีไม่รุนแรง มักจะมีการไต่เต้ากันก่อนแต่งงานอย่างแพร่หลาย แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องอุปสรรคต่อมากนัก (สมชัย รัทวิจิตร 2516: อ้างถึงในรัชนิกร เศรษฐ 2523: 31) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมคือการไม่รักหาระเบียบ การผิดจริยธรรมทางเพศของชาย การผิดจริยธรรมทางเพศของหญิงไปไม่ทางลบท่ำที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2522: 61) ที่พบว่าเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่านิยมในค่าความเป็นระเบียบและการอนุรักษ์นิยมค่าที่สุดเมื่อเทียบกับคนภาคอื่น ๆ

นอกจากนี้แล้วยังพบว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการประจบไปในทางบวกสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ แต่ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการที่ตกอยู่ในฐานะที่มีโอกาสน้อยที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต จากความไม่เกื้อหนุนของธรรมชาติ จึงทำให้ต้องพยายามหาโอกาสเหล่านั้นด้วยวิธีการอย่างอื่น อาจจะเป็นการประจบ การทำให้ผู้อื่นชื่นชมตนเอง การใช้โลบาย การขอร้องเอาจากผู้อื่นเพื่อที่จะทำให้ตัวเองไม่ต้องได้รับความเคียดแค้นหรือเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัว อันมีส่วนทำให้พบว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการปฏิบัติต่อกันที่ร่ารวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ารวย การใช้โลบาย การให้ร้ายป้ายสี การอิจฉาริษยา และการเบียดเบียนผู้อื่นไปในทางลบน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับคนภาคอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาในด้านตรงกันข้ามกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมเหล่านี้ไปในทางลบสูงที่สุดเป็นส่วนใหญ่ คือคนในกรุงเทพฯ เขตที่พบเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวมีอยู่ทั่วไปในสังคมของเมืองหลวงที่เต็มไปด้วยการดิ้นรนต่อสู้ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น อันทำให้คนในเมืองหลวงได้เห็นผลที่ไม่น่าปรารถนาจากการกระทำเหล่านี้ไปอย่างชัดเจนกว่า

สำหรับภาคกลาง พบว่ามีพฤติกรรมข้อหนึ่งที่มีลักษณะเด่นชัดกว่าภาคอื่น ๆ กล่าวคือไม่ชอบการประจบ คนในภาคกลางจะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมไปในทางบวกมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับลักษณะประจำถิ่นของคนภาคกลางที่นิยมความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองไม่นิยมการพึ่งพิงผู้อื่น ไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม การร่วมมือกันมักจะมีอุปสรรคและปัญหาขัดแย้งบางอย่าง (ประเสริฐ แยมกตินันท์ 2515: 19) ด้วยเหตุนี้การวิจัยครั้งนี้จึงพบอีกว่าคนในภาคกลางมีความรู้ความเข้าใจต่อการเห็นแก่พวกพ้อง และการบำเพ็ญประโยชน์ไปในทางบวกน้อยกว่าคนในภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของบุคคลในภูมิภาคต่าง ๆ ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 23 ในหน้าถัดไป

ศูนย์วิทยพัชรากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม "ภูมิภาค"

พฤติกรรม	(1) กทม	(2) กลาง	(3) เหนือ	(4) ใต้	(5) ตะวันออก เฉียงเหนือ	การเปรียบเทียบพหุคูณ
* การบำเพ็ญประโยชน์	++	++	++	++	++	<u>3 5 2 1 4</u>
* การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	++	++	++	++	++	<u>3 5 2 1 4</u>
แสดงความกตัญญูแม่จะยากลำบาก	++	++	++	++	++	.....
* การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	++	++	++	<u>3 2 5 1 4</u>
* การให้อภัย	++	++	++	++	++	<u>3 5 2 4 1</u>
* การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	++	++	+	++	++	.....
* การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ	+	+	+	+	+	.....
ความเกรงใจ	+	+	+	+	+	.....
การอดทน	+	+	+	+	+	.....
* การเห็นแก่พวกพ้อง	+	+	+	+	+	<u>1 3 2 5 4</u>
ปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง	0	0	0	0	0	.....
* การประจบ	0	0	0	0	+	<u>2 4 1 3 5</u>
แสดงความกตัญญูแม่จะผิดระเบียบ	0	0	0	0	0	.....
* การรักษาหน้า	0	0	0	0	0	<u>1 3 2 5 4</u>
ปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	0	0	0	0	.....
* ปฏิบัติต่อคนที่รวยดีกว่าคนที่ไมรวย	-	0	0	-	0	<u>1 4 2 3 5</u>
* การนึกจริยธรรมทางเพศของชาย	-	-	-	-	-	<u>4 1 2 3 5</u>
* การใช้โถบาย	--	-	-	-	-	<u>1 2 4 3 5</u>
* การพูดปด	--	--	-	--	-	.....
* การไม่รักษาระเบียบวินัย	--	--	--	--	-	<u>1 4 3 2 5</u>
* การนึกจริยธรรมทางเพศของหญิง	--	--	--	--	-	<u>1 4 2 3 5</u>
* การอิจฉาริษยา	--	--	--	--	-	<u>4 1 2 3 5</u>
* การเบียดเบียนผู้อื่น	--	--	--	--	-	<u>1 4 3 2 5</u>
* การให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น	--	--	--	--	-	<u>1 4 3 2 5</u>

++ ที่ ถูก และควรร้อย่างมาก + ที่ ถูก และควรร 0 กัดสินไม่ได้ - ไม่ที่ ผิด และไม่ควรร

-- ไม่ที่ ผิด และไม่ควรร

ไม่ถูกต้องอย่างสิ้นเชิง



## 6. สภาพความเป็นเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มอันได้แก่ กลุ่มใจกลาง มหานคร กลุ่มชานมมหานคร และกลุ่มอำเภอเมือง มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมทุกพฤติกรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่พบว่ากลุ่มชาวชนบท มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมแตกต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ระดับ .05 ขึ้นไปถึง 16 พฤติกรรม กล่าวคือเป็นพฤติกรรมสังคมทางบวก 7 พฤติกรรม โดยพบว่าชาวชนบทมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมเหล่านี้ทุกพฤติกรรมไปในทางบวกค่าที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่บุคคลจากใจกลางมหานครมีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ไปในทางบวกสูงที่สุด และในพฤติกรรมสังคมทางลบ 9 พฤติกรรมก็เช่นกัน พบว่าชาวชนบทมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมเหล่านั้นไปในทางลบค่าที่สุด ในขณะที่บุคคลในใจกลางมหานคร มีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เกือบทุกพฤติกรรมไปในทางลบสูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ

การที่พบว่าในพฤติกรรมสังคมส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมสังคมทางบวกหรือว่าพฤติกรรมสังคมทางลบก็ตาม คนในใจกลางมหานคร จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อพฤติกรรมดังกล่าวเหล่านั้นไปในทางบวกหรือลบสูงที่สุดเมื่อเทียบกับคนที่มาจากเขตอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากคนในเมืองหลวงมีโอกาสได้เห็นผลของการกระทำต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้มากกว่า กล่าวคือเมืองหลวงเป็นศูนย์รวมข่าวสารต่าง ๆ และได้มีการถ่ายทอดข่าวสารนั้นผ่านสื่อสารมวลชนด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมาย อันทำให้คนในเมืองหลวงทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มากและรวดเร็ว ทำให้สามารถเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดรอบคอบมากกว่าเมื่อเทียบกับชาวชนบท แต่หากเทียบกับคนในอำเภอเมืองอาจไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการคมนาคมที่ติดต่อได้สะดวกทำให้คนในเมืองทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เหมือน ๆ กัน นอกจากนี้แล้วในอีกแง่หนึ่งเมืองหลวงเป็นที่รวมของคนทางระดับ ต่างอาชีพ ต่างการศึกษา ซึ่งมารวมกันอยู่อย่างแออัดในเมืองหลวง ซึ่งก่อให้เกิดลักษณะทางสังคมอย่างอื่นตามมา เช่นปัญหาการครองชีพ ปัญหาทางอาชญากรรมหลาย ๆ แบบและแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวทำให้คนในเมืองหลวงได้เห็นข้อมูลหรือวิธีการต่อสู้แข่งขันเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนในเมืองหลวง มีความ

รู้ความเข้าใจว่าการกระทำบางอย่างอาทิเช่น การชักโลมขาย การผูกปด การฉ้อฉล  
 วิทยา การเบียดเบียนผู้อื่น และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรม  
 ที่มีความเป็นไปได้อันสูงมาก ที่จะนำไปสู่ผลที่ไม่น่าพึงปรารถนาหลาย ๆ ประการ  
 อันทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคนในใจกลางมหานคร มีความรู้ความเข้าใจทางจริย  
 ธรรมต่อพฤติกรรมเหล่านี้ ไปในทางลบค่อนข้างมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง  
 เมื่อเทียบกับชาวชนบท ซึ่งไม่ค่อยได้ประสบกับปัญหาทางสังคมในลักษณะเหล่านี้มาก  
 เท่ากับคนในเมืองหรือเมืองหลวง และจากสภาพความเป็นเมืองที่มีคนอาศัยอยู่  
 ค่อนข้างหนาแน่นดังกล่าว เพื่อป้องกันความวุ่นวายและทำให้คนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติ  
 การกิจต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทำให้ต้องมีกรควบคุมเกี่ยวกับการทำตาม  
 กฎระเบียบต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ยกตัวอย่างเช่น ในเมืองหรือเมืองหลวงเจ้าหน้าที่  
 หรือเจ้าหน้าที่งานจะเข้มงวดในการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ทำตามกฎจราจรมากกว่าในเมือง  
 เล็ก ๆ หรือในชนบท ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้พบว่าคนในใจกลางมหานคร ชานมหานคร  
 และอำเภอเมือง มีความรู้ความเข้าใจต่อการไม่รักษาระเบียบวินัยไปในทางลบมาก  
 กว่าชาวชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และหากจะมุ่งพิจารณาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของบุคคลในชนบท  
 และของบุคคลในเมืองโดยดูจากลักษณะทางสังคมแล้ว จะเห็นได้ว่าในสังคมชนบทซึ่งเป็น  
 สังคมเล็ก ๆ และส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก  
 เมื่ออยู่ในหมู่บ้านเดียวกันนาน ๆ ก็มักจะให้ความสนิทสนมคุ้นเคยกันเสมือนญาติ (สัญญา  
 สัญญาวิวัฒน์ 2522: 87) และควมการที่มักจะมีการพึ่งพาอาศัยกันเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่  
 เสมอ ประกอบกับการมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นพื้นฐาน มีส่วนทำให้คนในชนบท  
 สามารถขอร้องหรือขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้โดยสะดวกใจ ซึ่งต่างกับสังคม  
 ในเมือง ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมใหญ่ และเป็นที่รวมของคนหลายชนชั้น อันมีความแตก  
 ต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมาก ทำให้คนในสังคมเมืองรู้สึกหรือ  
 ให้ความสนิทสนมซึ่งกันและกันน้อยกว่าคนในชนบท จากความสัมพันธ์ที่เห็นระหว่าง  
 บุคคลในสังคมดังกล่าว ทำให้คนในเมืองมีความเกรงใจในการที่จะไปขอร้องหรือขอความ  
 ช่วยเหลือจากผู้อื่น ประกอบกับค่านิยมในสังคมไทยที่ถือว่าความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี  
 จึงส่งเสริมให้คนในสังคมเมืองมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการเกรงใจไปใน  
 ทางบวกมากกว่าคนชนบท

นอกจากนี้การมีกานินยมแตกต่างกันบางประการระหว่างคนในสังคมชนบทกับคนในสังคมเมือง อาทิเช่นสังคมในชนบทส่วนใหญ่ยึดถือฐานะชาติตระกูลเป็นสำคัญ ในขณะที่สังคมเมืองถือความสามารถเป็นสำคัญ (อคุล วิเชียร เจริญ 2519: 138, ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์ 2522: 88) มีส่วนทำให้พบว่า คนชนบทมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อการปฏิบัติของคนที่ย่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวยไปในทางลบค่า และพบว่าชาวเมืองมีความรู้ความเข้าใจต่อการแสดงความสามารถพิเศษของคน (การอวดตน) ไปในทางบวกมากกว่าชาวชนบท

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ทางด้านการศึกษา ชาวชนบทมองเห็นคุณค่าของการศึกษาน้อยกว่าคนในเมืองซึ่งอาจเกิดจากการที่คนส่วนใหญ่ในชนบทจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา หรือการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ประกอบกับการศึกษาในระบบโรงเรียนนำไปใช้ประโยชน์กับชีวิตชนบทได้น้อย ทำให้ความรู้ความกึกของชาวชนบทค่อนข้างจำกัด มีโลกทรรศน์ที่แคบ และขาดความเข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในสังคม (ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์ 2522: 100-101) ซึ่งมีส่วนทำให้ชาวชนบทคาดการณ์หรือมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำต่าง ๆ ได้น้อยกว่า ดังเช่นในข้อการบ่าเพื่อประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การคำนึงถึงความอาวุโส การให้อภัย หรือการเห็นอกเห็นใจ ชาวชนบทมีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมดังกล่าวนี้ไปในทางบวกน้อยกว่าชาวเมือง ซึ่งมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้มากมายและกว้างขวางกว่า

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับความถูกต้องของพฤติกรรม ความรู้ของบุคคลในเขตต่าง ๆ นั้น ได้สรุปไว้ดังตารางที่ 24 ในหน้าถัดไป

ตาราง 24 ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพความเป็นเมือง

พฤติกรรมสังคม	ใจกลาง ชานมหา อ.เมือง อ.ชนบท				การเปรียบเทียบพฤติกรรม			
	(1)	(2)	(3)	(4)				
การนำเพื่อประโยชน์	++	++	++	++	4	2	3	1
การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	++	++	+++	++	4	2	3	1
แสดงความกตัญญูแม่จะยากลำบาก	++	++	++	++	.....			
การคำนึงถึงความอาวุโส	++	++	+++	++	4	1	2	3
การให้อภัย	++	++	++	+	4	2	3	1
การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	++	++	++	+	4	2	3	1
การรักษาชื่อเสียงของตนเอง	+	+	+	+	.....			
ความเกรงใจ	+	+	+	+	4	2	1	3
การอดทน	+	+	+	+	4	2	1	3
การเห็นแก่พวกพ้อง	+	+	+	+	.....			
การปฏิบัติต่อผู้ชายที่กลัวผู้หญิง	0	0	0	0	.....			
การประจบ	0	0	0	0	.....			
แสดงความกตัญญูแม่จะทองทำนิตระเบียน	0	0	0	0	.....			
การรักษาหน้า	0	0	0	0	.....			
การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรอง	0	0	0	0	.....			
การปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย	-	-	0	0	2	1	3	4
การนึกจริยธรรมทางเพศของชาย	--	--	--	--	1	3	2	4
การใช้กลไลมาย	--	--	--	--	1	3	2	4
การพูดปก	--	--	--	--	3	1	2	4
การไม่รักษาระเบียบวินัย	--	--	--	--	1	3	2	4
การนึกจริยธรรมทางเพศของหญิง	--	--	--	--	1	3	2	4
การอิจฉาริษยา	--	--	--	--	1	3	2	4
การเบียดเบียนผู้อื่น	--	--	--	--	1	3	2	4
การให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น	--	--	--	--	1	3	2	4

++ ที่ ถูก และควรอย่างมาก + ที่ ถูก และควร 0 ตัดสินไม่ได้ - ไม่ดี ผิด และไม่ควร

-- ไม่ดี ผิด และไม่ควรอย่างมาก ..... ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญ

## ข้อสังเกตุ

จากการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับ พฤติกรรมสังคมของกลุ่มต่าง ๆ ที่จำแนกออกตามตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรดังกล่าว ข้างบน แม้จะสรุปใจความกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจทาง จริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในหลาย ๆ พฤติกรรม แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยใครจะขอว่าในการวิจัยครั้งนี้ ความแตกต่างที่พบเป็นเพียง ความแตกต่างกันในเชิงปริมาณเท่านั้น ไม่ใช่ความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ทุกกลุ่มยังคงมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มิได้ ขัดแย้งหรือสวนทางกัน ยกตัวอย่างเช่น ในพฤติกรรมสังคมใดที่มีความรู้ความเข้าใจว่า เป็นพฤติกรรมที่ดี ก็พบว่าทุกกลุ่มต่างก็มีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควร เหมือนกัน และในพฤติกรรมสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ก็พบว่าทุกกลุ่มต่างก็มีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผิด และไม่ควร เช่นเดียวกัน ไม่มีพฤติกรรมข้อใดเลยที่กลุ่มหนึ่งเชื่อว่าเป็นดี โดยที่อีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าเป็นผิด

### ตอนที่ 3 ความปรารถนาต่อผลการกระทำต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จากการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความปรารถนามากน้อยเพียงใด ต่อผลการกระทำทั้ง 14 ลักษณะ และนำผลทั้งค่านบวก และค่านลบที่อยู่ในประเด็น เดียวกัน เช่น มีทรัพย์สินเงินทอง (ค่านบวก) กับ ขัดสนทรัพย์สินเงินทอง (ค่านลบ) มาประเมินเขาด้วยกันเพื่อหาว่าประเด็นไหน ๆ มีความสำคัญมากน้อยเพียงไร ซึ่ง ประเด็นที่สำคัญมากจะไดแกประเด็นที่ผู้ตอบให้น้ำหนักมากทั้งผลค่านบวก และค่านลบ ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นที่ตอบว่า "ปรารถนาอย่างยิ่ง" ในผลค่านบวก และ "ไม่ปรารถนาอย่างยิ่ง" ในผลค่านลบ ประเด็นนั้นก็มีความสำคัญมากสำหรับผู้ตอบ ผลการวิจัย (ดังตารางที่ 18) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความปรารถนาต่อผลการกระทำ ทั้ง 7 ประเด็นในระดับสูงทั้งสิ้น อันแสดงให้เห็นว่าผลการกระทำที่กำหนดขึ้นดังกล่าว ทุกประเด็นมีความสำคัญต่อประเมินระดับความถูกต้องของพฤติกรรมอย่างมากทั้งสิ้น และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ ความสำเร็จในชีวิตการงาน รองลงมาคือความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ความเป็นผลดีต่อสังคม ความ

เป็นที่รักใคร่ชื่นชมของผู้อื่น ความสุขสบายใจ ความรู้สึกมีค่าภาคภูมิใจ และความ  
มั่งมีในทรัพย์สินเงินทองค่าตัว

การที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต  
การทำงานมากเป็นอันดับ 1 อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นว่าความสำเร็จใน  
ชีวิตการทำงานนั้นสามารถนำไปสู่ผลที่นำปรารถนาในประเด็นอื่น ๆ อีก เช่น อาจจะ  
เห็นว่ากรที่บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ผลที่จะได้รับตามมาอีกก็คือ  
ความภาคภูมิใจในตัวเอง การได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ตลอดจนการมีหลัก  
ประกันความมั่นคง ฐานะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วหากมองในแง่ผลต่อสังคม การ  
ที่คนสังคมสามารถทำงานในหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มความสามารถก็นับได้ว่าเป็นผลดี  
ต่อสังคมอย่างหนึ่งเช่นกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองที่ผู้วิจัยคิดว่าทำให้กลุ่มตัวอย่าง  
ให้ความสำคัญต่อประเด็นความสำเร็จในชีวิตการทำงานมากกว่าประเด็นอื่น ๆ

ผลการวิจัยครั้งนี้ทางไปจากผลของการวิจัยของสุนทรีย์ โคมิน และสนิท  
สมัศกรการ (2522) ซึ่งศึกษาคานิยมของคนไทย จำนวน 2,469 คน จากภูมิภาค  
ต่าง ๆ ซึ่งมีอายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน โดยการให้จัดลำดับความ  
สำคัญของคานิยม ปรากฏว่าในคานิยมจุดหมายปลายทางจำนวน 20 คานิยม กลุ่ม  
ตัวอย่างจัดอันดับดังนี้

- อันดับ 1 ความมั่นคงของชาติ (ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง และปลอดภัย  
จากการบุกรุก)
- อันดับ 3 ความภาคภูมิใจในตนเอง (รักในเกียรติ ศักดิ์ศรี และค่าของกิน)
- อันดับ 4 ความสำเร็จในชีวิต (ความพอใจที่ได้ทำงานที่ตนชอบได้สำเร็จ)
- อันดับ 9 ความสงบสุขทางใจ (สุขใจ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และเป็นอยู่  
สบายใจ และมีจิตใจสงบ)
- อันดับ 17 การได้รับการยกย่องในสังคม (มีชื่อเสียง มีเกียรติ เป็นที่  
ชื่นชมยกย่องนับถือในสังคม)
- อันดับ 20 ความมั่งมีในเงินทองวัตถุ (การมีฐานะร่ำรวย มีทรัพย์สิน  
บริวารมากมาย ซึ่งได้มาด้วยอำนาจเงิน)

และทางไปจากผลการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523) ที่ศึกษาค่านิยมของเยาวชนไทย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ม.ศ.5 และนิสิตนักศึกษา จากภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 3,000 คน และพบว่าเยาวชนไทยให้ความสำคัญแก่ค่านิยมเรื่องความมั่นคงปลอดภัยเป็นระเบียบ และอนุรักษ์นิยมมากเป็นอันดับ 1 สามารถและความเป็นอิสระแถมตัว อันหมายถึงความสำเร็จ และความภาคภูมิใจในตนเองมากเป็นอันดับ 3 รางวัลและสิ่งตอบแทนเชิงวัตถุ เป็นอันดับ 6 และการยอมรับ ยกย่อง และอำนาจในสังคมมีความสำคัญอยู่ในอันดับ 8 จากค่านิยม 9 ลักษณะ

ความแตกต่างกันในผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการใช้วิธีการวิจัยที่ต่างกััน กล่าวคือ สุนทรีย์ โคมิน และสนธิ สมัครการ ใช้วิธีไทกลุ่มตัวอย่าง จัดอันดับความสำคัญของค่านิยมแต่ละขอ แล้วคำนวณหาค่ามัชฌิมฐาน(Median) ออกมา ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ใช้การเสนอข้อความเกี่ยวกับค่านิยม 90 ข้อ ไทกลุ่มตัวอย่างประเมินความสำคัญของแต่ละขอว่าสำคัญมากน้อยอย่างไร จากนั้นจึงใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) จำแนกลักษณะค่านิยม โดยวิธีแบบ Principal Factor with Iteration และใช้ Varimax Rotation ในการหมุนแกนหาค่านำหนักตัวประกอบ แล้วจึงได้อ่านิยมออกมา 9 ลักษณะ และจัดอันดับความสำคัญตามคะแนนเฉลี่ย ส่วนการวิจัยครั้งนี้เสนอผลการกระทำค่านิยม และค่านิยมที่อยู่ในประเด็นเดียวกัน มาวิเคราะห์หาค่านำหนักที่แท้จริงของประเด็นนั้น ๆ ประเด็นที่สำคัญมากก็คือประเด็นที่ผู้ตอบให้น้ำหนักทั้งผลค่านิยม และค่านิยม

นอกจากนี้แล้วข้อความที่ใช้เป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการศึกษาในงานวิจัยแต่ละขั้นก็ต่างกัันออกไป เช่นงานของสุนทรีย์ โคมิน และสนธิ สมัครการ ใช้คำว่า "ความสำเร็จในชีวิต (ความพอใจที่ไททำงานที่คนชอบได้สำเร็จ)" ในขณะที่การวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า "การประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน" ซึ่งอาจจะสื่อความหมายได้ลึกซึ้งไม่เท่ากัน อันมีส่วนทำให้ผู้ตอบให้ค่านำหนักของลักษณะนั้น ๆ ต่างกััน